

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY CÁC MÔN CHUYÊN NGÀNH LUẬT KINH TẾ

● LÊ THỊ NGỌC HẠNH

TÓM TẮT:

Trước những đòi hỏi bức bách của xã hội về nguồn nhân lực có trình độ cao, có đủ năng lực để giải quyết những vấn đề ngày càng phức tạp trong thực tiễn, việc đổi mới phương pháp dạy học đã trở thành một tất yếu. Đặc biệt trong giai đoạn đất nước đang hội nhập, nhiệm vụ đổi mới giáo dục càng mang tính cấp thiết hơn, nhất là các môn thuộc ngành Luật Kinh tế. Giảng dạy các môn pháp luật giúp sinh viên có thể nắm được những tri thức về pháp luật một cách tương đối có hệ thống, từ đó giúp sinh viên hình thành được niềm tin đối với pháp luật, xác định được thái độ và định hướng về hành vi phù hợp với pháp luật. Trong bài viết này, tác giả đề cập đến thực trạng và đưa ra giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy các môn Luật Kinh tế.

Từ khóa: đổi mới, phương pháp giảng dạy, Luật Kinh tế,...

1. Đặt vấn đề

Điều kiện tiên quyết để một quốc gia có thể hội nhập với thế giới có lẽ phải bắt đầu từ giáo dục. Trong yêu cầu về xây dựng Nhà nước pháp quyền Xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay, nhu cầu và yêu cầu đào tạo luật ở các cấp trình độ khác nhau, trong đó có đào tạo luật ở trình độ cử nhân đang đặt ra nhiều vấn đề có tính thời sự. Muốn vậy, chúng ta phải đào tạo được những người có hiểu biết nhất định về pháp luật, trong đó đội ngũ cán bộ công chức nhà nước nói chung, cán bộ của các cơ quan tư pháp nói riêng phải hiểu biết sâu sắc về pháp luật. Bởi thế nên, việc đổi mới phương pháp dạy học đã trở thành một tất yếu.

2. Nội dung

2.1. Thực trạng và giải pháp giảng dạy các môn Luật Kinh tế

Trong những năm gần đây, phương pháp đào tạo ở các trường tuy đã được cải tiến nhiều nhưng vẫn nặng về truyền thụ kiến thức, ít tính đối thoại giữa người dạy và người học. Phương pháp giảng dạy tương tác hai chiều kiểu thảo luận, tranh luận nêu các tình huống pháp luật thực tế còn ít được vận dụng, chủ yếu vẫn là phương pháp thuyết trình, truyền thụ một chiều, thụ động. Sinh viên ít có cơ hội tiếp cận thực tế trong quá trình học tập (ngoại trừ một kỳ thực tập cuối khóa nhưng nặng về hình thức, không mang tính thực chất). Ngoài ra, việc áp dụng các phương

pháp dạy học tích cực chưa đạt kết quả như mong muốn do thiếu sự hợp tác của sinh viên, cụ thể là phần lớn sinh viên nhận thức chưa đầy đủ về vai trò của tự học, ít đọc tài liệu, lười tư duy, ngại phát biểu, học đối phó, một số không làm bài tập giảng viên giao, không quan tâm kết quả học tập. Với thực trạng đó dễ dẫn đến tình trạng giảng viên đọc thoại, bài giảng đôi lúc còn thiếu sinh động, gây nhàm chán trong sinh viên.

Để khắc phục thực trạng này, cần kết hợp đồng bộ các giải pháp sau:

Thứ nhất, đổi mới nội dung, phương pháp dạy và học theo định hướng “coi trọng việc bồi dưỡng năng lực tự học”, tạo điều kiện cho người học phát huy tư duy sáng tạo, rèn kỹ năng thực hành, tham gia nghiên cứu, thực nghiệm, ứng dụng. Đổi mới mạnh mẽ phương pháp giảng dạy tích cực “lấy người học làm trung tâm” nhằm phát huy tính chủ động của người học (như các phương pháp: giải quyết tình huống, thảo luận nhóm,...), chú trọng tăng cường trang bị kiến thức thực tế cho người học là yêu cầu không thể thiếu đối với những người học luật, đây cũng là khâu rất yếu của sinh viên các cơ sở đào tạo luật ở nước ta hiện nay.

Thứ hai, xây dựng đội ngũ giảng viên vừa giỏi chuyên môn, có nhiều kinh nghiệm thực tiễn và tinh thông về kỹ năng nghề nghiệp. Ngoài ra, các cơ sở đào tạo Luật cần mời các thẩm phán, kiểm sát viên,

luật sư, điều tra viên, chuyên gia pháp luật, cán bộ quản lý đang công tác tại các tòa án, các cơ quan tư pháp, các cơ quan đơn vị hành chính - sự nghiệp và các tổ chức xã hội - nghề nghiệp khác tham gia giảng dạy và hướng dẫn thực hành cho sinh viên.

Thứ ba, các cơ sở đào tạo luật cần thực hiện lồng ghép chương trình rèn luyện kỹ năng và nội dung từng môn học, đưa thêm các môn học về kỹ năng nghề nghiệp vào chương trình đào tạo chuyên ngành. Xây dựng và đưa vào vận hành hệ thống phòng học thực hành, phòng diễn án phục vụ nhu cầu của sinh viên. Giảm dần một cách hợp lý thời lượng các giờ giảng lý thuyết, tăng thời lượng các giờ thảo luận và tự học của sinh viên. Cộng tác chặt chẽ với các cơ quan tư pháp, các tổ chức tư vấn pháp luật, văn phòng luật sư để đưa sinh viên đến thực tập, tìm hiểu thực tế về hoạt động xét xử, hoạt động tư vấn.

Thứ tư, đổi mới công tác thực tập theo hướng lồng ghép các khóa học thực tế, các chương trình đi tìm hiểu thực tế vào trong suốt quá trình đào tạo thay vì chỉ bố trí cho sinh viên đi thực tập tốt nghiệp cuối khóa như hiện nay.

Thứ năm, bồi dưỡng, giáo dục đạo đức, lối sống, nghề nghiệp thương xuyên sinh viên Luật.

Thứ sáu, tăng cường cơ sở vật chất, thiết bị hiện đại phục vụ cho việc nghiên cứu khoa học, giảng dạy của thầy và học tập của trò, đầu tư tài chính, tài liệu, học liệu cho sinh viên Luật.

Thứ bảy, mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế với các tổ chức và các cơ sở đào tạo luật trong khu vực và trên thế giới.

2.2. Phương pháp giảng dạy hiệu quả các môn Luật

Phương pháp thuyết trình lấy công nghệ dạy học gắn với quan điểm: "Lấy người dạy làm trung tâm" không còn phù hợp với phương pháp dạy học mới ngày nay. Theo phương pháp này, thầy thuyết giảng theo kiểu đọc chép, học trò nghe, ghi theo khuyến hướng chung là thầy giảng bài chậm, nói chậm, học trò nghe, nhìn, chép nhờ vào sự trợ giúp của các công cụ như: Laptop, projector hoặc phần mềm Power Point. Người học hoàn toàn thụ động và tiếp thu kiến thức một chiều. Chính tính thụ động tiếp thu kiến thức làm triệt tiêu sự tư duy sáng tạo của người học, biến người học thành máy nghe, máy chép. Để đáp ứng nhu cầu xã hội trong thời hội nhập, cần phát triển nguồn lực có chất lượng cao đòi hỏi phải đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo ngành nghề theo hướng mở, hội nhập, xây dựng một xã hội học tập, phát triển toàn diện năng

lực, thể chất, nhân cách, đạo đức, lối sống, ý thức tôn trọng pháp luật và trách nhiệm công dân. Ngoài ra, hội nhập trước hết là hội nhập về kinh tế nên ngành Luật kinh tế trở thành ngành trọng điểm trong thời kỳ này. Để giải quyết các nhu cầu đó của xã hội, chúng ta cùng phải đổi mới phương pháp giảng dạy, đặc biệt là các môn về pháp luật. Sau đây là một số phương pháp giảng dạy hiệu quả các môn Luật:

a. Phương pháp thuyết trình kết hợp làm việc nhóm

Trong phương pháp kết hợp này, giảng viên sẽ cung cấp cơ sở lý thuyết nền tảng cho sinh viên, giới thiệu các chủ đề thuyết trình nhóm, tài liệu liên quan. Tùy vào số lượng sinh viên của lớp, giảng viên phân chia nhóm sinh viên một cách ngẫu nhiên, việc này giúp cho sinh viên nâng cao tinh thần đoàn kết và ý thức làm việc nhóm của sinh viên. Tương ứng với mỗi chủ đề giảng viên sẽ đưa ra nội dung cần trình bày của chủ đề, các tài liệu tham khảo liên quan, mỗi nhóm sẽ phải trình bày kết quả của mình trên file Word và bản tóm tắt trên file Power Point, để thuyết trình. Trong quá trình thực hiện, các nhóm có thể liên hệ giảng viên qua mail, hoặc trực tiếp gặp giảng viên để trao đổi các nội dung liên quan đến chủ đề. Mỗi nhóm sẽ chọn (hoặc được giao) một đề tài nào đó có liên quan đến nội dung môn học rồi tự phân chia công việc trong nhóm cho các thành viên để tiến hành việc tìm hiểu những nội dung lý thuyết liên quan đến đề tài qua sách, giáo trình, ấn phẩm nghiên cứu khoa học...; tìm hiểu thực tế xem các doanh nghiệp, tổ chức hiện đang thực hiện công việc liên quan đến đề tài như thế nào, với những bằng chứng là thông tin, số liệu, hình ảnh... thực tế cụ thể thông qua tiếp cận doanh nghiệp (thực tập tại doanh nghiệp), thông tin doanh nghiệp trên Internet, thị trường chứng khoán... Từ đó, nhóm sẽ hội ý để so sánh, phân tích nội dung đề tài trên lý thuyết và nội dung đề tài trong thực tế tại doanh nghiệp có gì giống nhau, khác nhau, có điểm gì tốt, điểm gì chưa tốt... Sau đó, các nhóm sẽ viết lại thành báo cáo môn học kèm nhận xét, đánh giá hay đưa ra ý kiến của nhóm về đề tài này. Cuối cùng, các nhóm sẽ thay phiên nhau trình bày nội dung báo cáo môn học mà nhóm đã thực hiện để nhận được ý kiến đóng góp hoặc câu hỏi chất vấn của các nhóm khác và của giảng viên. Nhóm sẽ thảo luận và trả lời các câu hỏi được đặt ra. Nếu nội dung trả lời của nhóm chưa thật sự thỏa đáng hay có sự hiểu nhầm, hiểu sai vấn đề... thì giảng viên sẽ hỗ trợ thêm.

Ưu điểm của sự kết hợp giữa phương pháp thuyết trình và phương pháp làm việc nhóm:

- Kích thích vai trò chủ động của người học. Sinh viên là người chủ động tìm tòi, suy nghĩ, nhận định, phân tích, tổng hợp, đánh giá... đề tài của nhóm mình và cả đề tài của các nhóm khác.

- Giúp sinh viên thành thạo được nhiều kỹ năng, như: tìm kiếm tài liệu trên Internet, thư viện, tạp chí chuyên ngành..., tóm tắt nội dung, trình bày vấn đề.

- Thuyết trình nhóm đã tạo cơ hội cho các thành viên được thể hiện mình nên các bạn trở nên mạnh dạn hơn, có trách nhiệm hơn với tập thể và tự tin trong trình bày, trao đổi cũng như bảo vệ quan điểm, ký kiến của mình.

- Thuyết trình nhóm tăng cường sự gắn kết các thành viên trong lớp hơn.

- Phát huy vai trò sáng tạo của sinh viên trong quá trình học tập, sử dụng các phương pháp trình bày vấn đề đã nghiên cứu linh hoạt, hấp dẫn, thu hút người nghe.

b. Thuyết trình kết hợp với sử dụng tình huống điển hình

Khi đề cập đến nội dung pháp luật thường rất khô khan, khó lôi cuốn sinh viên. Để giúp sinh viên nắm vững kiến thức, giảng viên có thể truyền đạt theo phương pháp thuyết trình kết hợp với phương pháp sử dụng tình huống pháp luật điển hình để tạo ra tính tích cực, chủ động và sự cuốn hút sinh viên vào bài học.

Dạy học bằng tình huống là một phương pháp dạy học được tổ chức theo những tình huống có thực của cuộc sống, trong đó người học kiến tạo tri thức qua giải quyết các vấn đề có tính xã hội của việc học tập. Một trong những yếu tố quan trọng và quyết định sự thành công của phương pháp đó là phải sử dụng một tình huống tốt. Vậy người giảng viên phải lựa chọn hay xây dựng tình huống phù hợp với nội dung bài giảng. Muốn thế, giảng viên phải lựa chọn các tình huống pháp luật có thật (các vụ án đã xét xử, câu chuyện pháp luật trong thực tiễn...) để cung cấp cho sinh viên xem trước, rồi khi truyền đạt kiến thức sẽ liên hệ với các tình huống đã cung cấp. Thông qua việc nghiên cứu, tìm hiểu các tình huống pháp luật điển hình sẽ giúp sinh viên có được cái nhìn thiết thực hơn về các vấn đề đã học và khi ra trường sẽ vận dụng có hiệu quả vào thực tiễn cuộc sống. Với phương pháp này, chắc chắn chất lượng của tiết học được nâng cao và gắn với thực tiễn đời sống xã hội, nội dung của môn học sẽ sống động hơn nhiều.

Hiện nay, ngày càng có nhiều tình huống pháp luật điển hình được trình bày dưới dạng phim, băng video, CD ROM.... Khi đưa các tình huống pháp luật điển hình vào bài giảng, giảng viên có thể yêu cầu các sinh viên đóng vai của nhân vật chính và ra một hoặc nhiều quyết định quan trọng. Bằng việc đóng vai các nhân vật trong tình huống, sinh viên có cơ hội nhập vai và gánh trách nhiệm của những con người cụ thể trong những tổ chức cụ thể.

Ưu điểm của phương pháp thuyết trình kết hợp với sử dụng tình huống điển hình:

- Dạy học tình huống giúp người học có cái nhìn sâu hơn và thực tiễn hơn về vấn đề lý thuyết đã được học. Thông qua việc xử lý tình huống, người học sẽ có điều kiện để vận dụng linh hoạt các kiến thức lý thuyết, hiểu rõ và sâu hơn các khái niệm, mở rộng sự hiểu biết một cách sinh động, hấp dẫn mà không làm nặng nề khối lượng kiến thức môn pháp luật.

- Giúp liên kết các lý thuyết rời rạc của một môn học hay của các môn học.

- Nâng cao tính chủ động sáng tạo của người học.

- Nâng cao năng lực hợp tác, khả năng làm việc theo nhóm, kỹ năng phân tích, giải quyết vấn đề, kỹ năng trình bày, bảo vệ và phản biện ý kiến trước đám đông.

- Dạy học tình huống giúp cho giảng viên tiếp thu được những kinh nghiệm và giải pháp mới từ phía học viên để làm phong phú bài giảng và vốn sống của bản thân.

c. Thuyết trình kết hợp với thực tập nghề luật

Bên cạnh hai đợt thực tập chính trong chương trình đào tạo của sinh viên, ở từng môn học giảng viên có thể kết hợp phương pháp thuyết trình với phương pháp thực tập tại các doanh nghiệp, tại các Tòa án Văn phòng luật sư, Văn phòng Công chứng, Văn phòng Thừa phát lại, Trung tâm tư vấn pháp luật bằng cách giao đề tài và yêu cầu các nhóm sinh viên phải đến các cơ sở thực tập để thực hiện đề tài được giao và nộp báo cáo cho giảng viên hoặc trình bày kết quả trước lớp. Để hỗ trợ phương pháp này, nhà trường cần hợp tác nhiều hơn và sâu hơn với một số cơ sở thực tập và cung cấp cho các cơ quan này các yêu cầu, mục tiêu, nội dung... thực tập. Nhà trường cần hợp tác với cơ sở thực tập để thiết kế ra các nội dung thực tập phù hợp với nội dung các môn học hay yêu cầu đào tạo của trường. Nếu không có sự hợp tác tốt giữa nhà trường và cơ sở thực tập thì dù sinh viên có tìm đến các cơ quan, tổ chức để thực tập cũng khó có thể có được những thông tin chuyên sâu về đề tài cần tìm hiểu như vậy.

Ưu điểm của phương pháp thuyết trình kết hợp với thực tập nghề Luật là:

- Giúp sinh viên hiểu rõ hơn công việc tương lai mình sẽ làm.
- Giúp sinh viên có kinh nghiệm làm việc thực tế tốt và rèn luyện các kỹ năng: giao tiếp, làm việc nhóm, tư duy sáng tạo,... sẽ giúp các bạn năng động hơn, nhạy bén hơn để khi ra trường thích ứng tốt cho công việc.
- Giúp sinh viên hiểu rõ hơn và vận dụng tốt những lý thuyết đã được học.

3. Kết luận

Giáo dục luôn chịu sự tác động của tiến trình phát triển kinh tế - xã hội, nhưng đồng thời giáo dục cũng giữ vị trí hàng đầu trong thúc đẩy một cách có hiệu quả sự phát triển kinh tế - xã hội. Bởi thế, đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo đóng một vai trò quan trọng trong việc vận động và phát triển của đất nước, là một trong những nhân tố cơ bản quyết định tương lai của dân tộc, là chìa khóa để mở ra tiềm năng cho sự phát triển bền vững của đất nước ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Lê Thị Thu Hà, (2011). Phương pháp sử dụng tình huống pháp luật trong giảng dạy các môn Luật. Truy cập tại: <http://cdcdlaocai.edu.vn>.
2. Vũ Thị Hồng Vân (2016). Giáo dục pháp luật cho sinh viên các trường đại học - Một yêu cầu cấp bách hiện nay. Truy cập tại: <https://tedcpl.moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/dien-dan-cong-tac-tu-phap.aspx?ItemID=78>
3. Báo Giáo dục và Thời đại (2017). Phương pháp hiệu quả dạy các môn học pháp luật, Truy cập tại: <https://giaoducthoidai.vn/trao-doi/phuong-phap-hieu-qua-duy-cac-mon-hoc-phap-luat-2746692.html>

Ngày nhận bài: 4/4/2021

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 4/5/2021

Ngày chấp nhận đăng bài: 24/5/2021

Thông tin tác giả:

ThS. LÊ THỊ NGỌC HẠNH

Trưởng Đại học Tài chính - Marketing

INNOVATING THE TEACHING OF ECONOMIC LAW COURSES

● **Master. LE THI NGOC HANH**

University of Finance and Marketing

ABSTRACT:

In response to the pressing demands of society for high quality human resources to solve increasingly complex problems in practice, it is necessary to innovate teaching methods in Vietnam. In the context of Vietnam's rapidly international integration process, the task of innovating the education sector has become even more urgent, especially in the teaching and learning of economic laws. The teaching of law studies equip students with a systematic legal knowledge, thereby helping students have a strong sense of justice and proper attitudes towards law enforcement. This paper presents the current economic law teaching methods and proposes some solutions to innovate the teaching of economic law courses.

Keywords: innovation, teaching method, economic law.